

մասին ճառեր և աղօթքներ ունին Յուսուս կայս. Երուսաղեմի, Բարսեղ Կեսարացի՝ որուն աղօթքը կը կարգացուի Վարդապետի երեկոյին, Յովն. Ոսկեքերսև իր Մատթէի մեկնութեան մէջ, Մովսէս Խորենացի, Զաֆարիս կարողիկոս և այլք, որոնք կը փառաբանեն Թարորը: Մեր մատենագրութեան մէջ վերև յիշուածներէն դուրս՝ կը գտնուի նաև ուրիշ անո մը՝ «Մարափրի Տեառն Եղիշիի ֆանաւայի և ձգևառո կրօնաւորի և միայնակեցի ի Թարոր շերիև յայտնորիև Տեառն առ Պետրոսեանց և ի մեծի առուր Վարդափափի» մակագրութեամբ: Եղիշէ քահանան հաւանաբար Վարդանանց պատերազմին պատմիչը ըլլայ, վասն զի Արծրունի Թովմայ վարդապետն ալ իր Պատմութեան մէջ (էջ 27) նոյն անունով կը յիշէ զանի: Եղիշէ քահանայ նշանաւոր մենակեաց մ'էր, որ պիտի փափաքէր ուխտի գալ Քրիստոսի Տնօրինական Ս. Տեղերը, և ինչպէս կը գրէ ճառին մէջ, ուրիշ համակրօն եղբայրներու հետ հետիոտն Թաբոր լեռը ելած ու անման գրիչով մը նկարագրած է՝ ինչ որ տեսած է նոյն լեռան վրայ: Ծառին վերջին հատուածին մէջ կարճ տեղագրական մաս մը կը խօսի լեռան սրբավայրերու, կրօնաւորներուն կենցաղին և պաշտամունքի մասին. կը յիշէ որ իր ընկերակիցներէն ոմանք փափաքած են հոն մնալ և հետեիլ անապատականութեան: Եղիշէ քահանային այցելութիւնը կը պատահի թուականի մը՝ երբ լեռան կրօնաւորական կեանքը և եկեղեցիներուն պայծառութիւնը հասած էր իր զենիթին: Իր տողերէն կը հասկցուի թէ եկեղեցիները, զոր կը յիշէ յանուանէ, կը պատկանէին ընդհանուր քրիստոնէութեան, և իւրաքանչիւր համայնք ունէր իր ուրոյն վանքը և հիւրանոցը: Ընդհանուր եկեղեցիներէն զատ կային նաև մասնաւոր եկեղեցիներ: Եղիշէ քահանային ճառին վերջին հատուածը թանկարժէք յիշատակարան մ'է, որուն մէջ՝ եթէ ո՛չ յանուանէ, բայց պարզօրէն կը հասկցուի գոյութիւնը հայ վանքերու և եկեղեցիներու: Նոյն հատուածին խիստ կարևոր մասերը աշխարհաբարի վերածելով կը դնեմ հոս, իրենց շահեկանութեան համար:

« . . . Մենք անձամբ գալով մեր աչքովը տեսանք, ոչ թէ առանձին՝ այլ շատ ընկերակիցներով, որոնցմէ ոմանք փափաքեցան հոն մնալ ի սէր Քրիստոսի, վասն զի հոն կար բազմութիւն մը սքանչելի եղբայրներու, որոնք աւելի հոգիով կ'ապրին քան թէ մարմնով: . . . Թարորը Գալիլիոյ ընդարձակ դաշտին մէջ